

Dragan Aleksić

POLJUBAC NA STAKLU

(P. H.)

Dečak se zove *Mali Dečak*; stoji ispred visokog dvokrilnog prozora u hodniku internata; prstom crta po zamagljenom staklu; nacrtao je brdo; navrh brega su sanke; padina je duga i blaga, a na njenom kraju je kuća; desno od kuće je visoka jelka; tamo gde je najviše dostigla dečakova ruka, nacrtana su dva mala brda: na jednom je crkvice, a na drugom su tri krsta; dečak šapuće: „Grifen, Grifen, Grifen“; dočrtava psa kraj kuće; tiho govori: „Grifen, Koruška, Austrija, Evropa, svet...“; širi nogu ulevo, pa joj privlači desnu, još jednom to čini; ispred drugog je zamagljenog okna; sporo crta dva oka, veća od njegovih; kroz oči vidi da je veliko dvorište pokriveno snegom; crta desnu, pa levu obrvu; okreće se na jednu i na drugu stranu: nikog nema u hladnom hodniku; približava lice staklu i ljubi ga nežno, malo niže od očiju koje ga netremice gledaju; šapuće na slovenačkom: „Mama, naj ti poljub nariše ustnice.“ *Malom Dečaku* je osamnaest godina kada doznaje da otac nije otac, nego očuh.

Mali Dečak dodaje svom imenu još jedno – *Mladić*; studira u Gracu; svraća u kafanu gde pije pivo, čita, nešto zapisuje u običnoj svesci i sluša muziku iz džuboksa; na stolu, uz čašu, često je književni magazin *Manuskripte*; ubacuje novčić, pritiska dugme i vraća se za svoj sto: kreću Kridensi – *Have You Ever Seen the Rain*; neki dugokosi mladići takođe hrane džuboks svojim novčićima i opet ista muzika do dugo u noć: *Bad Moon Rising, Down on the Corner, I put a Spell on You...*; mladići su gastarbajteri iz Jugoslavije; *Mali Dečak Mladić* i jedan od mladića iz Srbije postaju prijatelji; pije se, puši i razgovara; ponekad, u pauzi između dve pesme Rolingstonsa, jedan Bosanac zapeva *Djevojka sokolu zulum učinila*, ali prekida čim krenu Bitlsi i *Lucy in the Sky with Diamonds*; neko je pogrešno pritisnuo dugme sa brojem pesme: počinje austrijski šlager; konobarica misli: „Hvala bogu, nešto naše“; dugokosi gosti negoduju; mladić se okreće prema sali, sa izrazom krivca na licu: „Jebiga, pogrešio sam. Bosanac, aj ti onu tvoju dok ovo traje“; *Djevojka sokolu zulum učinila* nadjačava ljubavni šlager; *Mali Dečak Mladić* počinje da koristi izraz: jebiga.

Letuje se u Jugoslaviji; odmor na Krku sa prijateljem; odmor je u stvari pisanje romana od jutra do mraka; malo šetnji, malo mirisa mora, algi, agava, lavande, malo bućkanja u bistroj vodi, pa nazad u sobu, povratak pisanju; prijatelj pliva, sunča se, odlazi na more sa ribarom koji im je iznajmio skromnu sobu; u noćnim satima obojica odlaze u kino Krk: američki filmovi sa tonom u originalu, bez nadsinhroniziranja kao u Austriji i Nemačkoj; dijalozi ispisani na srpskohrvatskom su u dnu velikog ekrana; zatim šetnja, girice pod sijalicom kod prodavaca na trgu, i hladna kokta, sedenje na toplom kamenu, priče o napisanom tokom dana, o danu na moru, na plaži, o turistima iz Nemačke, Čehoslovačke; *Mali Dečak Mladić*, pre spavanja, zamišlja svoj roman u izdanju poznatog frankfurtskog izdavača, zamišlja korice, računa koliko bi stranica knjiga trebalo da ima u izdavačevom prelomu, tone

u san sa mišlju da će postati poznati pisac, da će putovati svuda po svetu, da će obići celu Jugoslaviju i dobar deo Amerike; u rano jutro nekoliko mačaka na molu čeka povratak ribara iz noćnog lova; na klupi, pod borom, sedi muškarac, na očima su mu crne naočare, a na krilu beli tanak štap; jedna mačka, krećući ka ostalim na obali, očešala se sporo o njegovu nogu; čovek se blago smeši, misleći na mačku, na dodir njenog tela i repa, misleći na sunce koje mu greje lice, sunce koje nikada nije video, a kazali su mu kao dečaku da je okruglo, ponekad žuto, a ponekad crveno, nekad veliko, nekad malo; *Mali Dečak Mladić Pisac*, poznaje čoveka sa klupe: u maloj kafani u Gracu, nekoliko gostiju, kasna jesenja noć sa vetrom i kišom, neko od gostiju u džuboks ubacuje kovanicu od 25 šilinga: *When a Blind Man Cries*.

Mali Dečak Mladić Pisac u malom stanu u novoj zgradi sa pogledom na neveliko dvorište; naga devojka stoji kraj otvorenog prozora; puši, pepeo sa cigarete otresa pružajući ruku ka dvorištu: „Ovde ničega nema, tri dupeta starih zgrada, nešto žučkaste trave i šljunka, i taj praistorijski držač za bicikle“; *Mali Dečak Mladić Pisac* je u krevetu, desnu nogu je savio, a stopalo prislonio uz koleno leve noge; voleo bi da je sam u stanu, da popije čašu vina i vidi šta će sa rečenicom koja mu se tog jutra vrtela u glavi; čuvši „praistorijski držač za bicikle“, on je sa majkom ispred žute zgrade pošte u Grifenu, leto je, pre nego što uđu u zgradu, on prstom dotakne vrući crni metalni držač za bicikle; majka želi da pošalje pismo u Nemačku, ono je u njenoj torbi; pita pošto je slanje pisma u Nemačku, nada se da ima dovoljno novaca; čuvši kolika je poštarina, majka se zahvaljuje i njih dvoje izlaze iz pošte, pismo ostaje u torbi; devojka se okreće prema onome koji u sebi govori: „Grifen, Koruška, Austrija...“, gleda ga: „Čoveče, šta će ti ti brkovi? Hajde, molim te, na šta to ličiš, ko još nosi takve brkove? Šta je sa vama Austrijancima? Svi imate brkove: Sigmund Frojd, Jozef Rot, Franc Jozef... Hitler... Obrij to, jesi li me čuo? Evo, nema seksa dok se ne obriješ. Sad ti vidi“; sledećeg dana devojka kuca na vrata; *Mali Dečak Mladić Pisac* je za kuhinjskim stolom, piše, ne ustaje da otključa, ne okreće se na tu stranu; devojka viče: „Znam da si tu!“, onda umiljato dodaje: „Hajde, otvori. Donosim ti nešto“; tišina, jače, pa tiše kucanje na vrata, tišina: „Vidimo se večeras, posle predstave, u kafeu. Ciao.“

Sedi u plavoj platnenoj stolici na maloj terasi, pola deset, duva topao vetar po njemu i njegovoj dugoj kosi koju je oprao pre nekoliko minuta; vijori se mala isfronclana američka zastava prikačena selotejpom za stub na ogradi terase; na zapadu se još rumeni nebo, a na istoku, iznad aerodroma, žuti se skoro pa pun mesec sa nešto sivih traka oblaka na svom licu, a tik ispod njega proleće avion ka severu; Montana, hotel Super 8, topla julska noć, brujanje sa obližnjeg auto-puta, izmešani mirisi izduvnih gasova, vrućeg asfalta, borove šume što se širi iza hotelskog parkinga; bosa stopala na toplom betonu, samoća: žena i dete su daleko; samoća je dobra: puno vreme, dug dan, svoja volja, u ljubavi se deli i gubi; iza lakih vrata sa mrežom protiv insekata, i onih drugih, staklenih, nalazi se krevet, upaljena stona lampa na nahtkasni, vrata od kupatila, ulazna vrata, o kvaku okačen kartončić DO NOT DISTURB.

Na malom aerodromu sedi na klupi, kroz staklo na vratima vidi se avion sa propelerima na pisti, njegov let je: Vasila–Enkoridž–San Francisko; *Mali Dečak Mladić Pisac* u svesci zapisuje: „Kako je divno i kako je bolno biti iznimka. Da bi se dobro videlo – treba se udaljiti od svih... Osama je dar i kazna“; na severu Aljaske jedan stari Eskim prestaje da lovi i ide u ri-

bolov; jedno vreme gladije, a onda meštani počinju da mu donose pomalo hrane; živi od te netražene milostinje; po ceo bogovetni dan sedi na krevetu u svojoj maloj kolibi i zuri u jednu tačku na zidu; na pitanja radoznalih, onih koji mu povremeno doturaju malo hrane, šta vidi, odgovara: „Ništa“, ili „Ne smem da kažem“; nekoliko dana pre no što je umro, jednom dečaku, koji mu je doneo ribu i loj, rekao je da vidi smrt, uz suprotni zid: „Gledam ja nju, gleda ona mene, ne smem da je ispustim iz vida, noću spavam na jedno oko, ako završim i drugo, ona će skočiti na mene, i gotov sam.“

Neke su godine prošle, neke nisu – još traju; Šavilje kraj Pariza, već dugo, kuća, dom, stanica; *Mali Dečak Mladić Pisac* stoji kraj zamagljenog prozora, zimski dan; šapuće na nemačkom, slovenačkom, francuskom, engleskom, srpskom: Grifen, Klagenfurt, Grac, Diseldorf, Manhajm, Salcburg, Krk, Berlin, Beč, Princeton... Nemačka, Francuska, Jugoslavija, Japan, Španija, Amerika... Pariz, Esen, Keln, Beograd, Štuttgart, Višegrad: Drina... šetnja madridskim ulicama, na jednoj kući je mesingana tabla sa naznakom da je tu u jednom delu svog života stanovao jugoslovenski dobitnik Nobelove nagrade za književnost... Frankfurt, Njujork, Los Anđeles, Bremen, Bela Crkva, Oslo, Porodin: u rano jutro kašičica slatkog od jagoda i čaša sveže vode, i još sa domaćinima čašica šljivovice, onda šetnja i „Dobro jutro“, na srpskom, svakome koga susretne... Čuprija, splav na Moravi, Velika Hoča... pesma, teatar, roman, prevodi, film, knjige, žena – dete, žena – dete, dnevnik, putovanja...; duge šetnje, pečurke, samoća, pisanje, čitanje, telefonski razgovori, faks poruke, osmesi u samoći, psovke u samoći, suze u samoći; rođendanske gužve, poslednjih godina, čestitke iz celog sveta, i ono što se ne zaboravlja: slike siromaštva, decembarskog sivila Istočnog Berlina, retki zagrljaji, retke sekunde ljubavi; *Mali Dečak Mladić Pisac* prstom ispisiuje svoje ime u dnu stakla, zastaje trenutak, onda dopisuje prezime – *Starac*; bila su mnoga proleća i leta: mirisale su lipe, razliveno pivo po stolnjaku, devojke, vreli kamen na Triglavu, oblutak na obali Ohridskog jezera; graktale su vrane svake zime u golim krošnjama, slabo je grejalo zubato sunce; sve je prošlo, onaj laki mladički san, ohladila se postelja; prstom crta brda po sredini stakla, levo je najviši breg i na njemu su sanke, spremne da se spuste niz padinu u sumrak; crta ženske oči: oči majke, žena koje je voleo, koje su njega volele, svojih kćeri; povlači kažiprstom sporo po vodnjikavom staklu i oval lica je tu, ali nedostaju usne; kao nekada davno, kada se zvao *Mali Dečak*, prislanja svoje usne na staklo: „Neka vam poljubac nacрта usne“; crta strelicu koja kreće sa dna prozora i završava na samom vrhu, gde je staklo pod drvenim okvirom za prst providno, bez tananog sloja hladne vode, gde se vidi nebo: „Iza horizonta, šta li je iza horizonta?“

Kroz oči i usne na staklu vidi kako napolju, na ulici, pod rano upaljenom uličnom lampom, lepršaju prve pahulje; izlazi na ulicu, gleda u nebo, širi ruke, okreće se ukруг, raduje se krupnim pahuljama što kreću iz vasiona ka njegovom licu, ka njegovim otvorenim ustima, i sve ih je više i više; kosa boje bibera je sve vlažnija i postaje iz trena u tren tamnija; čistota, raduje se čistoti, kao nekada; blagost dodiruje njegovo lice i ruke, polako biva sve mlađi i mlađi; *Mali Dečak Mladić Pisac Starac* sa svakim okretom, sa svakom pahuljom na licu, u kosi, na dlanu, sa svakim novim osmehom postaje opet onaj dečak, onaj negdašnji on, onaj daleki, daleki *Mali Dečak*.